SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Marszałek Senatu
BPS.DPS.030.8.2023

**Druk nr 3508**
Warszawa, 19 lipca 2023 r.

Szanowna Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

*Szanowna Pani Marszałek,*

mam zaszczyt przekazać Pani Marszałek podjęte przez Senat na 64. posiedzeniu w dniach 13 i 14 lipca 2023 r. uchwały:

- w sprawie ustawy o zmianie ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz niektórych innych ustaw,
- w sprawie ustawy o niektórych zawodach medycznych,
- w sprawie ustawy o zmianie ustawy o publicznym transporcie zbiorowym oraz niektórych innych ustaw,
- w sprawie ustawy o zmianie ustawy o emeryturach pomostowych oraz niektórych innych ustaw,
- w sprawie ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw,
- **w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw**,
- w sprawie ustawy o zwalczaniu nadużyć w komunikacji elektronicznej,
- w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw,

- w sprawie ustawy o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych,
- w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw.

Przyjęcie poprawek Senatu może spowodować konieczność zmiany oznaczeń jednostek systematyzacyjnych, redakcyjnych lub ich fragmentów, w celu zachowania ciągłości numeracji albo ciągłości alfabetycznej, oraz w konsekwencji konieczność odpowiedniej korekty odesłań.

*Z poważaniem*

(-) Tomasz Grodzki

# UCHWAŁA

# SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 14 lipca 2023 r.

**w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw**

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 16 czerwca 2023 r. ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, wprowadza do jej tekstu następujące poprawki:

1) w art. 1 skreśla się pkt 1–3;

2) w art. 1 w pkt 7, w pkt 3 po wyrazach „zachowania terminu" dodaje się wyrazy „, o którym mowa w art. 88 § 2,";

3) w art. 2 w pkt 2, w art. 156 wyraz „powinien" zastępuje się wyrazami „obowiązany jest";

4) w art. 3 w pkt 3 w lit. c:

a) w poleceniu nowelizacyjnym wyrazy „§ $3^1$–$3^3$" zastępuje się wyrazami „§ $3^1$–$3^5$",

b) § $3^2$ otrzymuje brzmienie:

„§ $3^2$. Oświadczenie w zakresie treści wskazanej w § $3^1$ pkt 1–4 składane jest pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.",

c) po § $3^2$ dodaje się § $3^{\cdots}$ i $3^{\cdots}$ w brzmieniu:

„§ $3^{\cdots}$. Jeżeli oświadczenie jest składane przed sądem albo notariuszem, przed jego odebraniem sędzia albo notariusz uprzedza składającego oświadczenie o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

§ $3^{\cdots}$. Jeżeli oświadczenie o treści wskazanej w § $3^1$ jest składane na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym, składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w jego treści klauzuli o następującej treści:

„Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.". Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.";

5) w art. 3 w pkt 6, art. 669 otrzymuje brzmienie:

„Art. 669. Sąd spadku wydaje postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po przeprowadzeniu rozprawy, na którą wzywa wnioskodawcę oraz osoby mogące wchodzić w rachubę jako spadkobiercy testamentowi i jako spadkobiercy ustawowi zgodnie z kolejnością dziedziczenia. Spośród spadkobierców ustawowych wzywa się małżonka, zstępnych, osoby pozostające w stosunku przysposobienia, rodziców i rodzeństwo. Pozostałych spadkobierców ustawowych wzywa się, jeżeli są sądowi znani.";

6) w art. 3 w pkt 7, w zdaniu pierwszym wyrazy „zdanie pierwsze" zastępuje się wyrazami „zdanie drugie";

7) w art. 3 w pkt 8, w art. 672 wyrazy „zdanie pierwsze" zastępuje się wyrazami „zdanie drugie";

8) w art. 3 w pkt 9 w lit. b, w § $1^1$ w pkt 2 skreśla się wyraz „wszystkich";

9) w art. 3 skreśla się pkt 10;

10) w art. 4 w pkt 2, w pkt 6 skreśla się wyrazy „na podstawie odrębnych przepisów albo na skutek ich powierzenia lub zlecenia przez organ administracji publicznej";

11) w art. 6 skreśla się pkt 2–11;

12) skreśla się art. 7;

13) skreśla się art. 8;

14) skreśla się art. 10;

15) w art. 12:

a) w ust. 1 wyrazy „, art. 3 i art. 6 pkt 9 i 11” zastępuje się wyrazami „i art. 3”,

b) skreśla się ust. 4;

16) skreśla się art. 13;

17) w art. 14 skreśla się pkt 1.

**MARSZAŁEK SENATU**

**Tomasz GRODZKI**

# U Z A S A D N I E N I E

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 16 czerwca 2023 r. ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, proponuje wprowadzić do jej tekstu 17 poprawek.

Senat zwrócił uwagę, iż w trakcie prac nad projektem ustawy w Sejmie (tj. po pierwszym czytaniu podczas prac w sejmowej komisji), tekst tego projektu został uzupełniony o zmiany, które istotnie wykraczają poza materię pierwotnego przedłożenia. Dodano przepisy zmieniające:

1) ustawę z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (dalej "K.c.") w zakresie art. 24, art. 448 i art. 480;
2) ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (dalej "K.p.c") w zakresie art. 1049 § 2;
3) ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w zakresie art. 28 § 2, art. 36 § 2, art. 57 § 1, art. 58 § 1, art. 100 § 4b i 4c, art. 106xa § 3 i 5, art. 106zg § 1, art. 149 § 1 pkt 5, art. 151a § 1c oraz art. 155 § 2 pkt 4;
4) ustawę z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych;
5) ustawę z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa;
6) ustawę z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

W ocenie Izby, rozszerzenie zakresu spraw regulowanych niniejszą ustawą **jest niezgodne z art. 118 i art. 119 Konstytucji RP, gdyż narusza zasady wykonywania inicjatywy ustawodawczej oraz rozpatrywania ustawy w trzech czytaniach**.

Nie kwestionując potrzeby wprowadzenia wskazanych rozwiązań prawnych, należy zwrócić uwagę, że Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie w swoim orzecznictwie podkreślał, że zasada trzech czytań wynikająca z art. 119 ust. 1 Konstytucji oznacza konieczność trzykrotnego rozpatrywania przez Sejm tego samego projektu ustawy w sensie merytorycznym, a nie tylko technicznym („zakresowa tożsamość" rozpatrywanego projektu). Z zasady trzech czytań wynika dopuszczalny zakres (głębokość) poprawek. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego wnoszone na poszczególnych etapach procedury sejmowej poprawki muszą – co do zasady – mieścić się w zakresie projektu wniesionego przez uprawniony podmiot i poddanego pierwszemu czytaniu. W uzasadnieniach do wyroków Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 marca 2004 r. (K 37/03) i z dnia 21 grudnia 2005 r.

(K 45/05) podkreślono, że wnoszenie poprawek nie może przekształcać się w surogat prawa inicjatywy ustawodawczej (art. 118 Konstytucji). Z takim przypadkiem będziemy mieli do czynienia, gdy przedmiotem kolejnych czytań w Sejmie będzie, w następstwie dokonanych w nim zmian, inny merytorycznie projekt niż ten, który inicjował proces prawotwórczy (został skierowany do laski marszałkowskiej). Dopuszczalny zakres poprawek nie powinien wychodzić poza zakres przedmiotowy projektu, lecz generalnie pogłębiać ten zakres (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 czerwca 1998 r. – sygn. K 3/98). Podkreślenia wymaga, iż warunki dopuszczalności wnoszenia poprawek mają w pełni zastosowanie do trybu uchwalenia ustawy nowelizującej inną ustawę lub ustawy. Zakres dopuszczalnych poprawek wyznacza wówczas projekt nowelizacji, a nie ramy przedmiotowe ustawy nowelizowanej.

Ze względu na wymogi konstytucyjne kształtujące parlamentarny proces stanowienia prawa zmiany dokonane w zakresie wskazanym powyżej – jako wykraczające poza zakres pierwotnego przedłożenia – powinny stanowić przedmiot odrębnej inicjatywy ustawodawczej, a nie być wprowadzane w drodze poprawki „przy okazji" toczącego się procesu legislacyjnego.

Niezależnie od zarzutów natury konstytucyjnej, rozszerzenie nowelizacji ustawy o regulacje prawne wskazane powyżej, czyni regulację nieadekwatną do wymagań wynikających z Zasad techniki prawodawczej, dalej „ZTP".

W myśl § 92 ZTP, jedną ustawą zmieniającą obejmuje się tylko jedną ustawę. Reguła powyższa służy nie tylko przejrzystości samego prawa, ale także ułatwia identyfikację i znalezienie samych zmian. Odstąpienie od tej reguły jest dopuszczalne tylko w przypadku, gdy między zmienianymi ustawami występują niewątpliwe związki tematyczne lub do zrealizowania zamysłu prawodawcy jest niezbędne jednoczesne dokonanie zmian w kilku ustawach. Na kwestę tą zawraca uwagę także Trybunał Konstytucyjny, wskazując, że z punktu widzenia zasad poprawnej legislacji ideałem byłoby objęcie jedną ustawą zmieniającą tylko jednej ustawy (wyrok TK z dnia 24 marca 2004 r. sygn. K 37/03).

Zmiany dodane do ustawy w toku prac sejmowych są niezależnymi pomysłami legislacyjnymi i jako takie – w myśl Zasad techniki prawodawczej i zgodnie ze sztuką legislacyjną – powinny być przedmiotem odrębnych ustaw.

W związku z powyższymi zastrzeżeniami Senat przyjął **poprawki nr 1, 9 oraz 11–17**, które skreślają zmiany wprowadzone z naruszeniem konstytucyjnych reguł stanowienia prawa.

**Poprawka nr 2** doprecyzowuje przepis K.c. poprzez dookreślenie terminu, w którym możliwe jest uchylenie się przez spadkobiercę od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu albo odrzuceniu spadku złożonego pod wpływem błędu lub groźby albo niezłożonego w terminie ze względu na wskazaną wadę oświadczenia woli. Potrzeba doprecyzowania dodawanego art. 1019 § 1 pkt 3 wynikała z konstrukcji art. 1019 K.c., który po wejściu w życie tej ustawy będzie posługiwał się dwukrotnie pojęciem „terminu" przy czym będą to zupełnie inne terminy (§ 1 pkt 3 – będzie dotyczył terminu rocznego, w którym możliwe jest uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia złożonego pod wpływem groźby lub błędu; § 2 – będzie odnosił się do 6-miesięcznego terminu zawitego do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku). W związku z wątpliwościami, jakie mogą powstać przy wykładni językowej tego przepisu, doprecyzowano treść dodawanego pkt 3 w tym przepisie poprzez odesłanie do art. 88 § 2 K.c.

**Poprawka nr 4** porządkuje przepis art. 641 K.p.c. w zakresie formy złożenia oświadczenia z uwzględnieniem podmiotu, któremu jest przedkładane oświadczenie o odrzuceniu spadku oraz zakresu odpowiedzialności karnej z tytułu złożenia oświadczenia o treści nieprawdziwej.

**Poprawka nr 5** doprecyzowują art. 669 K.p.c. zgodnie z intencją ustawodawcy. Przepis przesądza o obowiązku sądu wezwania na rozprawę w toku postępowania o nabycie spadku wyłącznie określnej grupy spadkobierców ustawowych, tj. małżonka, zstępnych, osób pozostających w stosunku przysposobienia, rodziców i rodzeństwo zgodnie z kolejnością dziedziczenia wynikającą z reguł określonych w księdze czwartej tytule II K.c., przy jednoczesnej rezygnacji z obowiązku wzywania pozostałych spadkobierców ustawowych, jeśli nie są sądowi znani. Konsekwencją wprowadzenia zmian redakcyjnych w obrębie art. 669 K.p.c. jest korekta odesłań do tego przepisu zawartych w art. 670 § 1 oraz art. 672 K.p.c. (**poprawki nr 6 i 7**).

**Poprawka nr 3** ma na celu wyeliminowanie z przepisu czasownika modalnego „powinien". **Poprawka nr 8** usuwa zbędny wyraz. **Poprawka nr 10** ma na celu usunięcie części przepisu niemającej waloru normatywnego.